

CHRISTEN RASMUSSEN 1662-1747 og DORTHE LAUSDATTER 1674-1728

Dette ægtepar er det ældste slægtled der kan findes på min fars side. I jordebogen, Holsteinborg gods, 1723¹, er det anført at Christen Rasmussen er fæster af én af Skafterups 18 gårde: Gård nr. 15 som ifølge Christian Vs Matrikel af 1688 havde været fæstet af Morten Nielsen og i hartkorn sat til 5101. Christen Rasmussens gård som er sat til 5 tønder, 1 skæppe og 1 album hartkorn efter den ny matrikel²:

Bønder Godsets Hartkorn				Dini Forresatte Landgilde																	
Hartkorn		Havre		Rug		Hvede		Korn		Svine		Lam		Gæs		Før		æg		Smør	
5101	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Som det fremgår ovenfor, var de årlige skatter og afgifter – ”landgildet” - på 4 tønder rug og 1 tønne havre. Dertil kom 1 lam, 1gås, 1 høne, æg og smør. Ved siden af disse naturalier skulle Christen stille sin arbejdskraft til rådighed på godset et antal dage om året. I fæstebrevene kunne også indgå andre ydelser f.eks. en tur til København til fods som bud eller kreaturdriver.

Da oplysningerne om hartkorn og landgilde blev bogført havde Christen Rasmussen allerede haft gården i mange år. Det er ikke muligt at sætte et præcist år for hvornår han fik gården men da fæstebrevet og ægteskabet som regel fulgtes ad kan et cirka-år være 1703, eftersom Christens første barn blev født i 1704.

Christen Rasmussen blev altså senest 1703 gift med Dorte Lausdatter. Han er på dette tidspunkt 41 år og hun er 29 år³. Det må siges at være en relativ høj alder for begge og det er ikke utænkeligt at det faktiske bryllupsår og fæsteår derfor ligger længere tilbage i tiden. Der kan også have været børn før 1704 men der er ingen kilder før da. Det der er kildemæssigt belæg for at sige er:

Christen og Dorte fik 6 børn:

- o Rasmus Christensen, 1704-1751⁴
- o Anne Christensdatter, 1706-1730⁵
- o Niels Christensen, 1707-1721⁶
- o Laus Christensen, 1711-⁷
- o Hans Christensen, 1713-⁸
- o Karen Christensdatter, 1718-1718⁹

¹ Jordebog 1723 opslag 20

² En gårds hartkorn var bestemmende for hvor store skatter og afgifter der hvilede på gården. Den ny matrikel er betegnelsen på den opmåling af landbrugsejendomme der blev foretaget i hele landet i 1668. Målestokken der blev brugt var: 1 tønne=8 skæpper= 32 fjerdingskar= 96 album

³ Deres alder ved deres dødsår er meddelt i kirkebogen

⁴ Fyrendal sogn, Kirkebog 1717-1751 opslag 194

⁵ Anne Christensdatter dør 24 år gammel den 21.oktober 1730. Fyrendal sogn Kirkebog 1717-1751 opslag 85

⁶ Fyrendal sogn, Kirkebog 1717-1751 opslag 31

⁷ Holsteinborg gods Skifteprotokol 1701-1728, bog 1, opslag 189

⁸ Ibid og Fyrendal sogn, Kirkebog 1758-1798 opslag 43

⁹ Fyrendal sogn Kirkebog 1717-1751 opslag 4

Rasmus Christensen bliver som sin far fæstebonde i Skafterup og er sammen med sin kone det 2. led i slægten på Sjælland. De omtales i næste kapitel.

Om Anne Christensdatter vides følgende: Da moderen dør i 1728, nævnes hun blandt de levende børn ved skifteforretningen hvor hun er ledsaget af sin mand Niels Pedersen, gårdmand i Skafterup. Samme år har Anne og Niels fået datteren Anne¹⁰. Den 21.oktober 1730 fortæller kirkebogen: Niels Pedersen gårdmands hustru Anne, 24 år gl. begrades¹¹.

Om sønnen Niels vides kun han dør 14 år gammel. Sønnen Laus Christensen optræder i skifteprotokollen i 1731¹² hvor han efter at være fyldt 18 år giver afkald på arven på 5 rigsdaler der tilfaldt ham efter moderens død. Derudover er hans skæbne ukendt. Sønnen Hans Christensen optræder flere gange ved barnedåb og det fremgår også at han er gift. Ligesom broderen Laus giver han også arveafkald – se nedenfor. Bortset derfra kendes kun hans død hvor kirkebogen fortæller at Hans Christensen fra Skafterup er død i juledagene 1775 og begrades på nytårsdag 1776¹³.

Christen Rasmussens og Dorthe Lausdatters sidste barn Karen dør 10 dage efter dåben den 19.februar 1718¹⁴.

Dorthe Lausdatter dør i 1718 og begrades den 26.august 14 dage efter sin 54- års fødselsdag¹⁵. Efter hendes død foretages der et skifte mellem arvingerne¹⁶: Da alt var gjort op, var der til deling 10 rigsdaler hvilket i samtiden svarede til værdien af en kakkellovn eller 3 tønder byg men som det står: ”ingen af de fremmødte fordrede noget” så rigsdalerne kunne gå til de to ikke-myndige sønner Laus og Hans.

Den 24.februar 1731 overtages Christen Rasmussens fæste af gården af Niels Ibsen som kommer fra Nyrup¹⁷. I Ibsens fæstebrev angives Christen Rasmussen ”betrængende alderdom” som årsag til fraflytningen og han får ret til fortsat at bo og få forplejning på gården. Aftægten skal bekostes af den ny fæster Niels Ibsen. Sønnen Laus og Hans frasiger sig arven som det ovenfor er fortalt. Laus frasiger sig arven samtidig med faderens afståelse af gården i 1731 og Hans frasiger sig arven da han fylder 18 år i 1735 ligeledes med henvisning til faderens aftægtssituation.

Christen Rasmussen dør 85 år gammel den 24. i Trinitatis 1747¹⁸.

¹⁰ Fyrendal sogn Kirkebog 1717-1751 opslag 76

¹¹ Ibid opslag 85

¹² Skifteprotokol 1729-1737 opslag 140

¹³ Fyrendal sogn Kirkebog 1758-1798 opslag 43

¹⁴ Fyrendal sogn Kirkebog 1717-1751 opslag 4

¹⁵ Ibid opslag 76

¹⁶ Skifteprotokol 1701-1728 opslag 189

¹⁷ Holsteinborg Gods Fæsteprotokol 1700-1764, opslag 85

¹⁸ Kvilemark Sogn Kirkebog 1717-1751 opslag 174